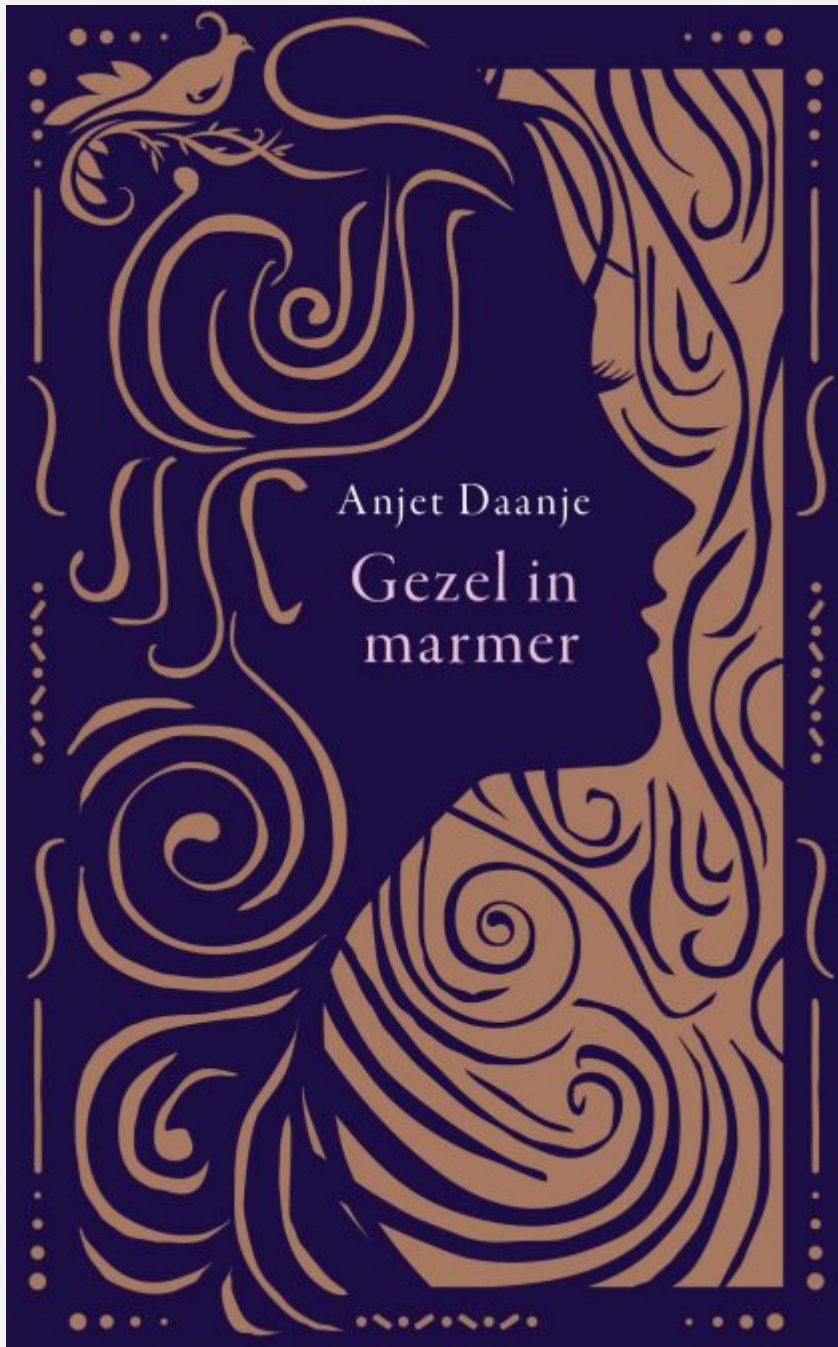

'Gezel in marmer' door Anjet Daanje

Terwijl ik dit typ staan we opnieuw aan de vooravond van een lockdown. Met een milde lockdown hoopt het demissionaire kabinet de besmettingscijfers snel omlaag te brengen. De vraag is hoe 'mild' deze lockdown op ieders dak zal vallen, met name binnen de culturele sector. Gelukkig biedt *Gezel in marmer* een beetje troost voor kunstliefhebbers die straks misschien niet meer naar het museum kunnen. Toch is *Gezel in marmer* niet alleen een boek voor sculptuurfanaten; ook literatuur- en liefhebbers en mensen die op zoek zijn naar aangrijpende romances en vriendschappen zullen er de lockdown mee doorkomen.

Gezel in marmer gaat over Nan Geerings, een 'artigiano' die jarenlang werkt voor beeldhouwster Marin Slingerland. Wat een 'artigiano', een steenhouwer, is voor de beeldhouwer is als een verpleegkundige voor een dokter: onmisbaar en helaas vaak ondergewaardeerd. Nan is enorm bekwaam in haar werk en kent van alle steensoorten de kenmerken en bijbehorende werkwijzen. Marin maakt prachtige, wereldberoemde gipsmodellen, maar is in de studio verloren tussen de werklui. Zo hebben Nan en Marin al jarenlang een stilzwijgende afspraak: Nan voert al Marins beelden uit, terwijl de journalisten van niks weten en Marin pretendeert haar sculpturen zelf te maken.

Gaandeweg ontdekt de lezer dat de vrouwen niet alleen op werkgebied een relatie hebben. Nan is getrouwd met Gösta Drabbe, ook een bekende beeldhouwer. Samen hebben zij een dochter, Bibi, en een zoon. Gösta is een extravagante, semi-mislukte kunstenaar met een onethisch polyamoreus liefdesleven. De namen van zijn partners laat hij terloops vallen in een gesprek, of onderstreept hij bewust in een krantenartikel dat hij voor Nans neus schuift. Zij keurt het goed, zolang Gösta maar geen partner uit de kunstwereld heeft. Uiteraard krijgen Gösta en Marin uiteindelijk een relatie, waaruit zelfs een kind voortkomt. Het verhaal bereikt een toppunt als alle betrokkenen kunst van elkaar gaan plagiëren: Gösta van Bibi, Nan

van Gösta en Marin van...iedereen. Hierdoor, en door een grote fout die Nan tijdens haar werk maakt, staan meerdere relaties op het punt te breken.

Gezel in marmer bestaat uit drie delen met vele korte hoofdstukken vernoemd naar sculpturen. De hoofdstukken springen tussen het verleden en het heden. Opmerkelijk is dat Anjet Daanje veel schrijft over sculpturen en kunst, zonder dat het een 'beeldhouw-boek' wordt. Sterker nog, je krijgt als lezer het gevoel dat de beschreven sculpturen écht bestaan en je deze eens op de boulevard van het fictieve plaatsje Greefduin moet gaan bezoeken. Ook de symboliek die de schrijfster gebruikt is prachtig. Een voorbeeld hiervan is een scène tussen Nan en Gösta, als Gösta een gipssculptuur heeft beschadigd op de gipszolder van de studio waar Nan werkt; hij heeft *De stervende slaaf* van Michelangelo ontmand.

"Hij gaat naar beneden om de wijn die hij voor vanavond had gekocht uit zijn fietstas te halen. De fles ontkurkt hij met een boor, de inhoud schenkt hij in twee koffiemokken uit de kantine. Omdat zij beide handen nodig heeft om de slavenpenis op zijn plaats te houden, brengt hij de koffiemok naar haar lippen en drinkt haar alsof ze een kind is. "De zesde van de derde?" stelt hij verzoenend voor, terwijl hij naar het zesde gipsmodel in de derde rij wijst. Zij draait haar hoofd om te zien waar hij op doelt. 'De kus' van Rodin." (pag. 77)

In deze scène lijkt Gösta een romantische echtgenoot, maar vergis je niet: hij is een egocentrische man die zonder Nan niet in staat is een huishouden te bestieren of zijn kinderen met een boterham in hun tas naar school te brengen. Het is soms irritant dat Nan weinig van zich afbijt. Ze slikt Gösta's gedrag en ook door Marin laat ze geregeld over zich heen lopen. Een bevriende steenhouwer, Rodin, ergert zich groen en geel aan Nans nederigheid en ik kan hem geen ongelijk geven. De ontknoping, de oorzaak van Nans nederigheid, vond ik niet sterk uitgewerkt. Maar, met een beetje vergevingsgezindheid voor Nans bescheidenheid, blijft haar personage lang in je hoofd zitten. Het gebrek aan jaloezie en haar daarvoor in de plaats komend zachte karakter zijn bewonderenswaardig.

Anjet Daanje schreef *Gezel in marmer* al in 2006, maar de roman is in 2021 herdrukt. De schrijfster heeft 10 romans en meerdere verhalen op haar naam staan, maar het schijnt dat recensenten weinig aandacht hebben gehad voor haar werk. Daarom de herdruk. Ik hoop dat Anjet net zo'n bescheiden en zacht karakter heeft als Nan en zonder minderwaardigheidsgevoel vakwerken zoals *Gezel in marmer* blijft produceren. U zal ik in ieder geval aanraden om snel naar de boekenwinkel te gaan om *Gezel in marmer* in te slaan; het zal de lockdown zeker verlichten. Mocht u uw ogen niet van uw beeldscherm afkrijgen, dan is haar website (anjetdaanje.nl) ook erg de moeite waard.

Uitgeverij   Pluim, 2021
Pagina's   444
ISBN   978 9083 142 135

Recensie door Lieke Polak, november 2021

Juli nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

Het lijkt wel een explosie deze zomer. Omdat musea zo'n tijd geen bezoekers konden ontvangen, hebben ze de opening van tentoonstellingen vaak uitgesteld 'tot het weer mocht'. Nu lijken er een heleboel tegelijk te komen. Hieronder een aantal over 'vrouwen'-onderwerpen, en onder het kopje 'Activiteiten in Utrecht en daarbuiten' een aantal (solo-) tentoonstellingen met werk van verschillende vrouwelijke kunstenaars.

*In museum Catharijneconvent opende afgelopen vrijdag een grote kunsthistorische tentoonstelling over **Maria**

Magdalena. In het Nieuwe Testament is een (rijke?) vrouw die Jezus Christus volgde naar Jeruzalem, voor hem en de apostelen zorgde, en aanwezig was bij de kruisiging en graflegging. Ze zou hem als eerste hebben gezien na zijn verrijzenis, maar werd aanvankelijk niet geloofd door de apostelen toen ze dat vertelde. Eind 19e eeuw werd in Caïro het evangelie van Maria

Magdalena ontdekt. Helaas ontbreken de eerste zes bladzijden en zijn er van het waarschijnlijk Griekse origineel alleen wat fragmenten gevonden. In dit Evangelie treedt ze in gesprekken op als een van de apostelen, misschien wel als juist een heel bijzondere leerling.

Toch staat Maria Magdalena bekend als een vrouw ‘van lichte zeden’, maar ook als de apostel der apostelen of misschien wel de echtgenote van Christus. Kunstenaars hebben zich al eeuwenlang door haar laten inspireren: van anonieme middeleeuwse meesters tot Marlene Dumas. “Ze belichaamt vele thema’s, zoals vrouwelijk leiderschap, lichamelijkeheid, beeldvorming en gendergelijkheid”, zegt het museum, “En lang voor de feministische golven werd er al ongenoegen uitgesproken over het feit dat Maria Magdalena onjuist werd behandeld omdat ze een vrouw was.”. Met bruiklenen en eigen stukken wil het museum laten zien hoe de beeldvorming rond Maria Magdalena zich door de eeuwen heen ontwikkelde.

Meer info: <https://www.catharijneconvent.nl/tentoonstellingen/maria-magdalena/> en

<https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3095342/catharijneconvent-opent-tentoonstelling-over-maria-magdalena-het-beeld-van-de-prostituete-is-hardnekkig-gebleven.html>

*In het Allard Piersonmuseum (Amsterdam) is de tentoonstelling **Godinnen van de art nouveau** gewijd aan de fascinatie voor de vrouw in de kunststroming Art Nouveau. Rond 1900 is zij de droom én de nachtmerrie van een generatie kunstenaars die de werkelijkheid probeert te ontvluchten. Lieflijke maagden, wrede minnaressen, vrome madonna’s en andere vrouwelijke clichés bepalen sieraden, affiches en vele andere werken van bekende ontwerpers.

De Art Nouveau die tussen 1890 en 1914 de toon zet, put vooral inspiratie uit de natuur. Gebouwen, interieurs en gebruiksvoorwerpen worden ontworpen in organische vormen en gedecoreerd met motieven van planten en dieren. De beeldtaal is bovendien rijk aan vrouwelijke schoonheden. Hun elegante lichamen en lange haarlokken worden ontleend aan de klassieke oudheid, Byzantijnse iconen en middeleeuwse legenden. Als goddelijke verschijningen staan deze vrouwen ver buiten de samenleving, waarin de eerste feministen juist strijden voor onderwijs, kiesrecht en een eigen carrière. Vrouwen die streden voor hun burgerrechten kozen veelal bij het vormgeven van hun propaganda stijlvormen van de Art Nouveau.

Godinnen van de art nouveau neemt de fascinatie voor vrouwelijk schoon onder de loep en plaatst die in de context van de maatschappelijke ontwikkelingen rond de vorige eeuwwisseling.

Wat vooral opvalt is dat de vrouwen met hun weelderige haarlokken en transparante gewaden niet alleen het uiterlijk hadden van een godin, maar ook als godin dienden. Bijna altijd stonden ze voor iets dat groter was dan zichzelf en gaven ze ontwerpen een symbolische betekenis.

De tentoonstelling omvat tekeningen, schilderijen, juwelen, glas, keramiek, textiel en smeedwerk, naast boekbanden, boekillustraties, affiches en feministische literatuur. Een zaal is gewijd aan vrouwelijke kunstenaars werkzaam binnen de Art Nouveau. Ook zijn er filmbeelden van een uitvoering van de revolutionaire *Serpentine Dance* van de Amerikaans-Franse danseres Loïe Fuller. Haar leven wordt verhaald in de film *La Danseuse* uit 2016.

Voor de tentoonstelling heeft het vrouwenarchief van Atria enkele bijzondere affiches en sieraden uit de collectie

uitgeleend.

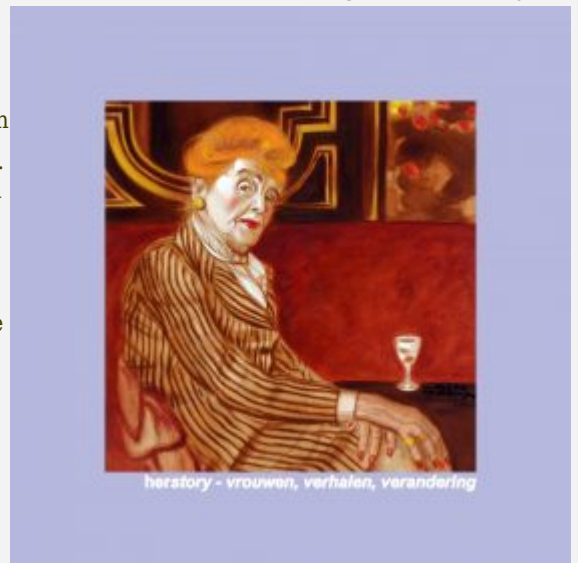
Meer info: <https://allardpierson.nl/bezoek/tentoonstellingen/godinnenvandeartnouveau/>

*In samenwerking met Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, organiseert museum van Loon (Amsterdam) de tentoonstelling **Herstory - vrouwen, verhalen, verandering**. Verhalen uit de geschiedenis worden nogal eens verteld aan de hand van mannelijke hoofdrolspelers. De rol die vrouwen speelde in de loop van de geschiedenis blijft daarmee onderbelicht. Aan de hand van portretten van vrouwen in het museum vertelt de tentoonstelling het verhaal van een aantal van deze

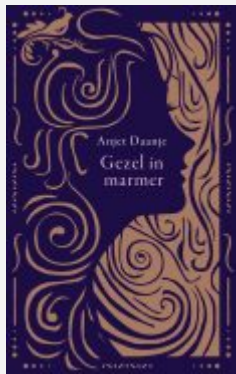
vrouwen uit de 19de en 20ste eeuw. Atria plaatst hun verhalen - ingebed in een welgesteld sociaal milieu - in een bredere maatschappelijke context. Scenes uit de levens van vrouwen tonen gezamenlijk hoe zij verandering bewerkstelligden in hun eigen omgeving; illustreren hoe mede door hun handelen de tijdgeest veranderde; en laten zien hoe geschiedschrijving langs vrouwelijke lijn een impactvolle toevoeging vormt op de bestaande mannelijke narratieven.

Op 6 juli zullen Kaouthar Darmoni (directeur Atria), Philippa van Loon (dochter van de oprichter van het museum, huidige generatie Van Loon vrouwen) en Agnes Cremer (oprichter F-site) tijdens een lezing ingaan op een paar van deze bijzondere vrouwen uit de tentoonstelling.

Meer info: <https://www.museumvanloon.nl/programma/144>

Onlangs uitgebrachte titels

– *Anjet Daanje* is als schrijfster lang onopgemerkt gebelevd. Haar roman *De herinnerde soldaat* uit 2019 heeft daar verandering in gebracht en in 2020 kreeg ze de F. Bordewijk-prijs voor het beste Nederlandstalige prozaboek. Nu is haar eerdere roman, ***Gezel in marmor*** uit 2006, opnieuw uitgebracht, die gaat over de problematische verhouding tussen een gevierd beeldhouwster en haar assistente. Maar het is niet alleen een roman over de discrepanties tussen kunstenaars en ambachtslieden, en grote en kleine ego's, maar ook over de vraag wat kunst eigenlijk is. Ook *Gezel in marmor* krijgt (opnieuw) lovende kritieken.

– ***Het revolverschot*** van de Vlaamse schrijfster *Virginie Loveling* is ook een herdruk, maar dan uit 1911. Georgine en Marie Santander zijn twee huwbare notarisdochteren en wonen na de dood van hun vader en moeder samen in het ouderlijk huis in het dorpje Vroden. Marie's frustratie over een uitblijvend huwelijk en de jaloezie op haar jonge zus lopen uit de hand als beiden dezelfde man willen. De onhandigheid en het egoïsme van deze jonge weduwnaar leiden ertoe dat de hartstocht onbeheersbaar wordt, en destructief. Over *Virginie Loveling* wordt gezegd dat "Haar romans ware studies zijn van de machteloze, door instincten gedreven mens. Daarbij liet zij zich (in haar tijd!) niets aan de eisen der welgevoeglijkheid gelegen liggen".

Een mooie recensie ter illustratie: <https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/een-revolverschot>

– *Carl Friedman*, vooral bekend van haar novelle *Tralievader* en haar korte roman *Twee koffers vol* is vorig jaar overleden. Nu brengt uitgeverij van Oorschot haar ***Verzameld werk*** uit. Behalve beide genoemde titels en andere bekende romans, verhalen- en columnbundels bevat het *Verzameld werk* een grote hoeveelheid ongepubliceerd werk. Want *Carl Friedman* schreef heel veel meer, waarvan dus een groot deel nooit in druk is verschenen. Voor het eerst verschijnt ook de onvoltooid gebleven roman *Zwimmers in de nacht*, de laatste waaraan de in opspraak geraakte schrijfster werkte. In 2005 ontstond ophef over haar herkomst. Door haar boeken was de indruk ontstaan dat ze een Joodse achtergrond had, maar dat bleek niet zo te zijn. Wel had haar katholieke vader in een Duits

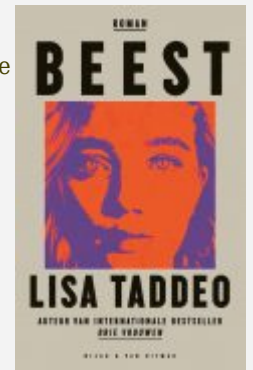
concentratiekamp gezeten. De kwaliteit van haar werk staat, getuige deze uitgave, niet ter discussie.

- *Maaza Mengiste* is een Ethiopisch-Amerikaanse schrijfster. In ***De schaduwkoning*** vertelt ze over de geschiedenis van haar land aan de hand van het weesmeisje Hirut, dat tegen de achtergrond van de dreigende inval van Mussolini's leger (1935) worstelt met haar leven als bediende van legerofficier Kidane. Net als de andere vrouwen is zij veroordeeld tot het zorgen voor de gewonden en het begraven van de doden, maar de vrouwen hunkeren naar een actievere rol in de strijd. Wanneer keizer Haile Selassie in ballingschap gaat en Ethiopië snel alle hoop verliest, is Hirut degene die een plan bedenkt om het moreel op te vijzelen. Ze wordt echter krijgsgevangen gemaakt door een van de meest beruchte officieren van het Italiaanse leger en daar zal ze haar eigen strijd moeten voeren. Maar ze is niet de enige vrouw die een rol van betekenis speelt in de bloedige strijd.

- ***Jonge vrouw in blauw bij avondlicht*** is de titel van een verdwenen schilderij in de gelijknamige roman van de Duitse *Alena Schröder* over vier uitzonderlijke vrouwen die ieder hun eigen lot bepalen en het geheim van het verdwenen schilderij. In Berlijn raast het leven voorbij, maar de 27-jarige Hannah voelt dat het hare nog niet is begonnen. Haar grootmoeder Evelyn daarentegen kan na bijna honderd jaar nauwelijks op het einde wachten. Een brief uit Israël verandert alles. Evelyn blijkt als erfgename recht te hebben op een gestolen en verloren kunstverzameling. De oude vrouw wil er echter niets van weten, maar Hannah gaat op onderzoek uit. Het spoor leidt naar de jaren twintig. Gevangen in een huwelijk met een vliegeniersheld, liet Evelyns moeder Senta alles achter zich, ook haar dochter, om vrij te zijn en het leven te kunnen leiden waarvan ze droomde. Maar dat loopt anders dan verwacht.

- Haar eerder boek, *Drie vrouwen*, waarin ze schreef over de sekslevens en verlangens van drie gewone Amerikaanse vrouwen, was geen fictie. ***Beest*** is Lisa Taddeo's debuutroman en gaat over Joan, een vrouw die haar hele leven wrede daden van mannen heeft moeten verdragen. Wanneer een van hen zich vlak voor haar ogen door zijn hoofd schiet, vlucht ze de stad uit. Ze gaat op zoek naar Alice, een vrouw die ze nog nooit heeft ontmoet maar de enige persoon ter wereld die ze nodig heeft om af te rekenen met haar schokkende verleden. In het berggebied boven Los Angeles ontrafelt Joan de gruwelijke gebeurtenis waar ze als kind getuige van was en die haar leven sindsdien beheerst, en verzamelt de kracht om eindelijk genadeloos terug te slaan. De roman verkent de blijvende gevolgen van een door mannen gedomineerde samenleving en beschrijft de woede, pijn en kracht van vrouwen op zijn rauwst.

- *Caroline Albertine Minor* is een Deense schrijfster van wie veel werd verwacht na haar roman *Zegeningen* uit 2019. In haar nieuwe familieroman, ***Het pantser van de kreeft***, zijn Ea, Sidsel en Niels na het overlijden van hun ouders uit elkaar gegroeid. Ea is naar San Francisco verhuisd, Sidsel werkt als museumconservator in Kopenhagen, en hun eigenzinnige broertje Niels plakt in diezelfde stad flyers en heeft geen vast dak boven zijn hoofd. Toch kunnen ze elkaar en hun gedeelde verdriet niet loslaten. Als Ea de hulp van een helderziende inschakelt om een cruciaal vraagstuk over hun overleden moeder op te helderen, komen ze voor het eerst in lange tijd weer langdurig met elkaar in contact en zijn ze genoodzaakt om hun gedeelde familiegeschiedenis opnieuw uit te pluizen.

- ***Aquitanië. Land van water*** van de Spaanse *Eva García Sáenz de Urturi* gaat over *Eleonora van Aquitanië*, die moediger is dan menig man in haar tijd. Die zint op wraak als haar vader, de hertog van Aquitanië (de meest welvarende regio van Frankrijk) dood wordt aangetroffen. Het lijkt op een complot. Daarom trouwt zij met de zoon van degene die volgens haar de moordenaar van haar vader is: Lodewijk VI, koning van Frankrijk. Maar de koning sterft tijdens de bruiloft van zijn zoon onder gelijke verdachte omstandigheden. Dus moeten de echtelieden samen uitvinden wie hem, als onervaren koning, op de troon wil hebben. En dan is er tientallen jaren voor de dood van de hertog van Aquitanië een onbekende jongen door zijn vijf moeders achtergelaten in een bos. De kleine jongen overleeft en zal uiteindelijk een van de meest uitzonderlijke mannen van middeleeuws Europa worden. "Deze roman overspant een eeuw vol wraak, bedrog en strijd, en beschrijft het mysterie rond de drie personen die het begin vormen van wat later Europa zal worden genoemd."

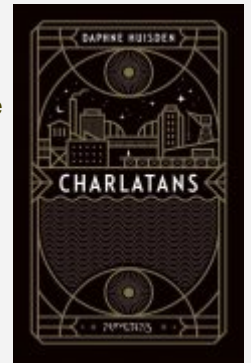

- Tineke van Roozendaal publiceerde eerder poëzie en heeft een aantal vertalingen op haar naam staan. **Koffers vol tranen** is haar romandebuut en geeft een inkijkje in het leven van vrouwen die allemaal koffers vol tranen met zich mee zeulen, maar gelijk ook krachtig genoeg zijn om door te lopen. Ze vinden ieder hun weg in het doolhof dat Leven heet. De draad van Ariadne gebruiken ze op hun eigen manier. Het zijn vrouwen van deze tijd, tegelijkertijd vrouwen van alle tijden. Hoofdpersoon is Ida, een vrouw van 66, die afscheid neemt van haar leven als werkende vrouw en haar eigen weg gaat zoeken. Maar het verhaal neemt je ook mee in de gedachten en overwegingen van steeds een andere vrouw: moeder Nelly, die bekneld zat in een katholiek milieu, dochter Ella, die worstelt met keuzes en dilemma's, muze Bernadette, die de valse start in haar leven probeert te overwinnen.

Daarnaast komen inspiratiebronnen voorbij die de vrouwen gebruiken om uit het labirint te komen.

- *Alles is altijd fictie* werd in 2010 door Wim Brands onbetwist het mooiste debuut van het afgelopen jaar genoemd. **Charlatans** is de 3e roman van *Daphne Huisden*, een avonturenroman met bonte personages die altijd nog wel een overlevingstruc achter de hand hebben, en gaat tegelijk over morele dilemma's van burgerschap. Norah die 15 jaar na haar vertrek uit haar geboortestad niets liever wil dan thuiskomen in haar wijk. Daar ziet het leven er inmiddels heel anders uit en is er een officiële versie, nl de harmonie die in stand gehouden wordt door het Bureau Corrigerende Dienstverlening en er is een geheime cultuur van de illusionisten en zwendelaars. Norah wordt gedwongen te kiezen tussen orde en chaos, aanpassen en ontsnappen, de maatschappij en het individu, tussen de regel en de uitzondering.

- Van de VPRO-boekentips: **Janie Q** van Emma Brodie. "Muziekromans zijn een hachelijk genre, zeker als ze gaan over verzonden bands. Je kunt er nog zo gloedvol over schrijven (...), echt tot leven komen die fictieve nummers maar zelden. Toch is *Janie Q* ook zonder soundtrack een sfeervolle roman over de muziekindustrie. Het is 1969 als een lokaal bandje mag invallen voor de verhinderde hoofdact. Zangeres Jane Quinn, in het dagelijks leven afwisselend verpleger, hulpje in een kapsalon en barvrouw, laat zien wat ze in huis heeft en krijgt al snel een platencontract aangeboden. Jane is de nuchterheid zelf, maar droomt heimelijk toch van een toekomst als popster." De roman is gebaseerd op het liefdesverhaal van Joni Mitchell en James Taylor.

- In **Alle kleuren van de nacht** laat Sanne Helbers je nadenken over dingen die wij in de westerse wereld logisch en vanzelfsprekend vinden. Het is maar met welke bril je kijkt. Na een online ontmoeting met een Indiase fotograaf met wie een intensief contact ontstaat besluit Helena naar Azië af te reizen. Thuis maakt de sleur van werk haar onrustig en haar vriend Taco begrijpt haar niet. Wanneer in Mumbai Raavi een jonge vrouw blijkt te zijn, is haar verwarring groot. Ze trekken een aantal dagen met elkaar op en Helena realiseert zich dat ze ook voor een vrouw intense, hevige liefde kan voelen. Maar Raavi's seksuele identiteit vormt een bedreiging voor haar eigen veiligheid en die van haar dierbaren. Hoe daarmee om te gaan?

Poëzie

- **Virgula** is de nieuwe dichtbundel van Sasja Janssen. *Virgula* is latijn voor komma. In de flaptekst staat: het houdt de stilstand tegen, laat de gedachten en de taal voortgaan. 'ik verlang naar een punt, maar dat mijn Virgula's daar wel voor uitkijken die te zetten, ik dicht ze me toe, alsof de dood me op de hielen zit'. Als motto koos ze de eerste strofe uit het gedicht *Visioen* van M. Vasalis, afkomstig uit *De vogel Phoenix* (1947): *Soms zie ik in mijn droom verrijzen; uit mijn witte lakens, in het grijze; en dun-gesponnen ochtendlicht; uw witte schouders en gezicht*. Recensenten zijn erg

enthousiast.

- In de bundel **Fantasii** doet dichteres *Ineke Riem* verslag van een crisis die haar verlamt en haar werkelijkheid uiteen laat spatten, momenten uit haar vroege jeugd drijven boven. Ze stijgt op naar de tiende hemel waar ze mystieke ervaringen beleeft. Dan keert ze terug op aarde. Haar huis is verdwenen, misschien is haar handschrift het enige wat ze nog heeft. Terwijl haar liefdesleven in de Biotex weekt, probeert ze zichzelf uit woorden te herscheppen.

Verhalen

- *Mensje van Keulen* heeft vanaf het begin van haar schrijverschap over poezen en katten geschreven en is dat altijd blijven doen: gedichten, verhalen, kattencorrespondentie, kwinkslagen, journalistieke verslaggeving en bijdragen aan De Poezenkrant. Voor het eerst in vijftig jaar schrijverschap zijn al deze teksten, met illustraties, samengebracht in **Het Kattentheater**.

Thrillers

De Australische *Jane Harper* schrijft verslavende thrillers. Ze neemt de lezer in ieder boek mee naar een ander deel van haar land. **De overlevenden** speelt zich af aan de ruige kust van Tasmanië. Tijdens een familiebezoek met vrouw en kind aan de kleine kustplaats waar hij opgroeide, en waar hij zijn ouders komt helpen met verhuizen, speelt het schuldgevoel dat Kieran Elliot nog altijd achtervolgt, weer op. Zijn ouders hebben het niet makkelijk in deze stad, waar ieders geluk afhankelijk is van de genadeloze zee. Wanneer er een lichaam wordt gevonden op het strand, komen allerlei geheimen bovendrijven. Een gezonken boot, een vermist meisje, en alle vragen die nooit zijn weggespoeld.

Non-fictie

- In haar biografie **Ida Simons. Pianiste, schrijfster, overlevende** gaat Neerlandica *Mieke Tillema* alle bronnen na die licht kunnen werpen op het korte, tragische leven van deze getalenteerde vrouw. Ida Simons werd in 1911 in Antwerpen geboren als Ida Rosenheimer. Ze groeide op in een kleurrijk Joods gezin en maakt als 19-jarige haar debuut als concertpianiste. Haar ster rijst snel en ze speelt voor uitverkochte zalen. In 1933 trouwt ze in Den Haag met de jurist David Simons, die hen nog lange tijd voor deportatie weet te behoeden. Het gedwongen verblijf in Westerbork en Theresienstadt en de bijzondere redding van het gezin Simons in februari 1945 blijven niet zonder gevolgen. Ida Simons treedt niet meer op. Ze gaat schrijven en publiceert een dichtbundel, twee novellen en de roman Een dwaze maagd. Het vervolg hierop, Als water in de woestijn, heeft ze door haar vroege, zelfgekozen dood niet kunnen voltooien.

- Er zijn nog meer biografieën en levensverhalen verschenen: - **Sabines oorlog. Hoe mijn moeder de kampen overleefde**, over verzetsvrouw *Sabine Zuur*, en geschreven door haar dochter *Eva Taylor-Tazelaar* (tevens dochter van de 'echte' Soldaat van Oranje) - **Loes Hamel** van *Bart Lakaster*; ze begon als verpleegster, werd mannequin, fotomodel en cabaretière, en overleed op haar 35e.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

De komende zomermaanden zijn weer een mooie tijd om kunst te gaan bekijken. Een aantal tentoonstellingen met werk van vrouwelijke kunstenaars bij elkaar. Al moet ik erbij zeggen dat een paar grote kunstenaressen pas in de herfst te zien zullen zijn (o.a. Artemisia Gentileschi en Frida Kahlo).

Vorige maand is het Drents museum begonnen met het presenteren van een reeks van vijf opeenvolgende solotentoonstellingen van vrouwelijke kunstenaars. Achtereenvolgens zullen te zien zijn: *Tamara Muller, Deborah Poynton, Frida Kahlo, Kristina Schuldt en Johanna van Eijbergen*.

- De schilderijen van **Tamara Muller** hebben een onmiskenbare eigen stijl. Alle figuren in haar werk dragen haar gezicht. Ze ziet haar schilderijen en tekeningen echter niet als zelfportretten., maar omschrijft ze als een 'plak en knip'-theater over macht, schuld en schaamte. De Nederlandse kunstenares begint vaak met het maken van selfies. Die print ze uit en maakt er collages mee, die vervolgens dienen als het startpunt van een serie kunstwerken. In **PLAY** worden t/m 19 september 39 schilderijen en 28 werken op papier getoond in het Drostenhuis van het Drents Museum.

Meer info: <https://drentsmuseum.nl/nl/tentoonstellingen/tamara-muller-play>

- **Deborah Poynton** werd geboren in Zuid-Afrika en bracht haar jeugd door in Groot-Brittannië, Swaziland en de Verenigde Staten. Op 19-jarige leeftijd keerde ze terug naar Zuid-Afrika, waar ze in Kaapstad fulltime ging schilderen. Ze maakt monumentale schilderijen in een realistische stijl, waarin ze stukjes van de wereld die zij om zich heen ziet combineert. Ze plaatst figuren, objecten en elementen uit de natuur bij elkaar zodat er een nieuwe werkelijkheid ontstaat. Daarbij onthoudt ze zich van ieder oordeel en wil met haar werken de bezoeker ervan bewust maken dat iedereen de wereld op een eigen manier waarneemt en dat er geen goed of fout is. De tentoonstelling **Deborah Poynton - Beyond Belief** met recent werk is vanaf 11 juli te zien in de Abdijkerk van het Drentsmuseum.

Meer info: <https://drentsmuseum.nl/nl/tentoonstellingen/deborah-poynton>

- De Franse kunstenares **Eva Jospin** creëert met simpel bruin karton indrukwekkende monumentale installaties. Je waant je in een wereld vol bomen, struiken en fantasierijke bouwsels die een sprookjesachtige, mysterieuze sfeer oproepen. De indrukwekkendheid zit hem niet alleen in de omvang, maar juist ook door de aandacht voor details. Elk blad, elke bloem en elke tak zijn met precisie geknipt, uitgesneden en over elkaar gelegd. Het werk van Eva Jospin is voor het eerst te zien in Nederland: de tentoonstelling **Paper tales** in het Noord Brabants museum, t/m 19 september.

Meer info: <https://www.hetnoordbrabantsmuseum.nl/bezoek/tentoonstellingen-activiteiten/tentoonstellingen/eva-jospin/>

- In het Bonnefantenmuseum is t/m 3 oktober de nieuwste tentoonstelling te zien van **Berlinde De Bruyckere, Engelenkeel**. De Vlaamse kunstenares staat bekend om haar rauwe, indringende sculpturen, installaties en tekeningen. In de aanloop naar deze tentoonstelling is ze op zoek geweest naar de betekenis van menselijkheid, lichamelijke lijden en levenskracht. Ze wilde er uitdrukking aangeven in deze pandemische tijd waarin mensen hun lichaam en dat van de ander als gevaar zijn gaan beschouwen.

Op 13 juni was er een kunstenaarsgesprek en boeksignering in het kader van de tentoonstelling. Dit gesprek is na te luisteren en kijken via <https://vimeo.com/561246016>

Meer info: <https://www.bonnefanten.nl/nl/tentoonstellingen/berlinde-de-bruyckere>

- In museum De Pont is t/m 5 september de videofilm **Liminal (2019)** van **Maya Watanabe** te zien. De Peruaanse kunstenares volgde het onderzoek naar twee massagraven uit 1984, in Ayacucho en Huánuco. In het ene liggen slachtoffers van Lichtend Pad, in het andere mensen die door de militairen zijn omgebracht. **Liminal** is een moedige balanceer-act binnen een kwestie die de Peruanen nog dagelijks in haar greep heeft. De camera tast langzaam een stuk grond af: rulle aarde, rotsen, wortels - afwisselend haarscherp en out of focus. Dat beeld kantelt wanneer je plots een liniaal ziet en de camera stilhoudt bij fragmenten van beenderen, tanden, kledingstukken... Vanaf dat moment zijn de out-of-focusbeelden broodnodige adempauzes die je de tijd geven om de pijnlijke waarheid te overdenken. Indrukwekkend.

Meer info: <https://depont.nl/tentoonstelling/maya-watanabe-liminal>

- Als laatste een video die je thuis kan kijken, een gesprek over **Jacoba van Heemskerck** (1876-1923). Hoe druk je de grootsheid van de natuur uit? Kleur was het antwoord voor Jacoba van Heemskerck. Met haar vrienden Piet Mondriaan en Jan Toorop, die ze vaak tijdens de zomers in Domburg ontmoette, kon ze er eindeloos over doorpraten. Degene die het meest dichtbij haar belevingswereld kwam was echter Marie Tak van Poortvliet, kunstkenner, verzamelaar en Jacoba's geliefde. In de video spreekt zij over Jacoba en je 'reist' langs de werken die het Kunstmuseum Den Haag in haar collectie heeft.

Meer info: <https://www.kunstmuseum.nl/nl/maak-kennis-met-jacoba-van-heemskerck>

- In de zijbeuken van de Utrechtse Domkerk is t/m 16 augustus de kunstinstallatie **Deus Sive Natura** (God, ofwel de natuur) te zien. Eveline van der Plas gebruikte voor de tentoonstelling afgedankte witte kleding, ingezameld door het Leger des Heils. Gewassen, gesteven en gehalveerd heeft ze die vervolgens in twee omgekeerde piramides tegenover elkaar gehangen. "Ze zijn opgebouwd uit witte figuren, die in vier lagen aaneen tegenover elkaar hangen", schrijft de Domkerk over de expositie. "Ze raken elkaar aan, ze zijn broeder- en zusterlijk met elkaar verbonden. Tegelijkertijd zijn de figuren zelf gehalveerd en je zou kunnen zeggen dat ze op zoek zijn naar hun wederhelft, die gespiegeld in een parallel beeld

aan de overkant hangt." Met de piramiden heeft de Friese kunstenares 'het collectieve verlangen naar contact, verbondenheid, warmte, nabijheid en samenzijn als basisbehoefte' in beeld willen brengen.

Bibliotheeknieuws:

- In juni zal de bibliotheek weer gewoon open zijn op de aangegeven tijden. Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is welkom.

- In september zullen de leesgroep en de poëziegroep aan een nieuw seizoen gaan beginnen. Afgelopen maanden zijn de bijeenkomsten zowel aangepast (lees: digitaal) doorgegaan, en live alleen in heel kleine kring. Hoe alles er komend seizoen precies uit zal gaan zien, wie zal het zeggen? Maar laat vooral al iets weten als je mee wilt komen doen (info@vrouwenbibliotheek.nl)

De leesgroep zal 8 boeken gaan bespreken, 4 titels uit de Schwob-klassiekers-serie en 4 eigentijdse titels.

Er zijn ook ideeën voor een leesgroep voor mensen die kennis willen maken met de Nederlandse literatuur en voor wie Nederlands niet hun moedertaal is.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

De vrouwen aan wie ik 's nachts denk van Mia Kankimäki, *Frida's pijn* van Slavenka Drakulić, *Tot het water stijgt* van Maryse Condé, *De heks van Limbrigt* van Susan Smit, *Confrontaties* van Simone Atangana Bekono, *Moon tiger* van Penelope Lively, *Gezel in marmer* van Anjet Daanje

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/06/03/ik-ben-een-eiland-door-tamsin-calidas/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/06/04/jaag-je-ploeg-over-de-botten-van-de-doden-door-olga-tokarczuk/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/06/10/daddy-door-emma-cline/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/06/18/de-afspraak-door-katharina-volckmer/>

De leenbijdrage voor 2021 is opnieuw vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Vanaf juli geldt € 15,- voor de rest van het jaar. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken.

We hebben een **nieuw banknummer NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van *Stichting Es Scent* ovv naam en '**leenbijdrage 2021**'. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 juni 2021